

vseh dežela

Proletarci

združite se!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

Štev. 6 (No. 6).

Chicago, Juni, 1907

Leto II. (Vol. II.)

DANI SE.

56 mandatov so priborili socialni demokrati v Avstriji v prvi bitki, v 20 okrajih pa pridejo v ožjo volitev. Tako so se glasile brzojavke dne 15. maja v ameriških dnevnikih o izidu volilne borbe.

Te številke pričajo jasno in odločno, koliko agitatoričnega dela so zvršili avstrijski socialisti vseh narodov od leta 1880 sem.

Od leta 1880—84 so jih preganjali kot divje zveri. Malenkosti, za kakeršne bi človek danes ne dobil v Avstriji niti dan zapora, so takrat kaznovali z 10—20letno ječo če jih je zvršil kak socialist.

Ljubljanske socialiste so gnali težko uklenjene v Celovec. Zvršili so "hudo hudodejstvo", razširjali so socialistične agitatorične letake, ali pa včasih pri kakem omizju zinili kakšno besedo, ki se je tedanjim ljubljanskim spišerjem dozdevala puntarska, bogokletna in veleizdajska. Vsled nekaj takih besedij je bil tudi umrl sodr. Fran Železnikar obsojen v desetletno ječo. Drugi slovenski sodrugi, katere so tudi obtožili z Železnikarjem, so pa dobili manjše kazni.

Avstrijska vlada ni le divjala na Slovenskem, temveč povsod. Zapijala je nemške, česke, poljske in talijanske sodruge, sploh vse, kar je le dišalo po socializmu.

In uspeh teh progono? Avstrijski socialisti so se organizirali v stranko. Ustanovili so politično organizacijo, poleg nje pa strokovno in zadružno. Avstrijska birokracija (škricarija) je metala tem organizacijam polena, kjerkoli je le mogla. Pa tudi avstrijski kapitalisti in klerikalci niso pri takih progono držali križem svojih rok. Prvi so delavce-agitatorje odpuščali iz dela, drugi so pa igrali ulogo ovaduha in organizirali krščansko socialne organizacije, to se pravi organizacije, ki so imele namen spremeniti delavce v pohlevne ovce, ob času stavke pa preskrbeti delodajalce z delavci, ki so pripravljani svoje stavkajoče tovariše-delavce maskočiti zahrbtno.

Vzlic temu, da so nasprotniki socializma rabili najpodlejša sredstva, je socializem v avstrijskih narodih rasel, procvital.

V beli Ljubljani so odpovedali liberalci, lastniki "narodne tiskarne" "Delavcu", slovenskemu socialističnemu glasilu, tisek, ker je "Delavec" liberalnost slovenskih

liberalcev postavil v pravo luč.

Delavke iz tobačne tvornice v Ljubljani so pljuvale na socialistične delavce, ko so konkali leta 1897 dne 1. maja od Viranta na Koslerjev vrt, da slovesno praznujejo prvi majnik.

Ko se je nekaj let preje sklical prvi socialistični shod v Kamniku in Novem mestu, so morali braniti orožniki socialistične govornike pred kmečkim ljudstvom, ker so žegnani gospodje oznanjevali mesec dni preje po kmečkih hišah, da bodo socialisti iz Ljubljane prišli ropat, požigat, da bodo odpeljali s silo s seboj kmečke žene in dekleta v Ljubljano.

Nekaj let kasneje so tonzuriranci zopet skušali razgnati s tolpmi, katere so preje napojili z jerušom, shode v Ljubljani.

Ti poskusi so se vzlic jerušu slabo obnesli. Z jerušom navdušene krščansko socialne čete so se od dne do dne krčile, prijela se jih je šušica, nasprotno so pa naraščale socialistične čete.

Socialisti so vstrajali v svojem delu, vedoč, da resnica mora zmagati, če jo tudi škricarija skuša zakriti s talarji in kutami vsega sveta, ali če jo preganja z najkruzejšimi sredstvi.

Mi danes še ne vemo, če je bil izvoljen v državni zbor tudi kak Slovenec-socialist. Za to se tudi ne gre!

Gre se pač za to, se li tudi na Slovenskem dani, so li socialisti bili ves čas vestno na delu?

Da, bili so!

Iz poročil, katere smo dobili iz stare domovine, vidimo, da so slovenski socialisti bili neumorno na delu; sklicali so shode v take vasi in občine, kjer bi bili še pred petimi leti ljudje vbili človeka, ki bi bil javno priznal, da je socialist. Prižgali so ljudstvu luč resnice, povedali so mu odprto, da je edina rešitev za ljudstvo le v socializmu. Vzdrabili so duhove, zbudili so ljudsko dušo, katero so klerikalci in drugi ljudski nasprotniki zazibali v sladko spanje.

In to je nekaj! Kdor razume, kako nepristopen je slovenski kmet vsled klerikalne sugestije in liberalne mlačnosti vsaki novi še tako vzvišeni ideji, bo razumel to delo.

Dani se! Dani se na Slovenskem! Naši sodrugi v stari domovini so razorali trdo skorjo ledine, ki je kot železni oklep obdajala srca in močgane slovenskih kmetov.

Vam sodrugom v stari domovini pa kličemo: Le tako naprej! Vaša zmaga, naša zmaga! Vaša pogibelj, naša pogibelj!

Naprej, dokler ne pade zadnja trdnjava kapitalizma to in opkraj oceana!!!

J. L. n.

MOYER, HAYWOOD,
PETTIBONE.

Dne 9. maja je pričela obravnavati proti sodr. Moyer, Haywood in Pettibone. Sedaj je na vrsti le Haywood. Če se kapitalistom posreči njega spraviti na vislice, potem pride ta na vrsto tudi Moyer in Pettibone. Državni obtožitelj Borah, proti kateremu se vrši preiskava nadi goljufige z državnimi zemljišči, se trud na vse kriplje, da bi bil sodr. Haywood obsojen. Predno je pričela obravnavati je tudi Ted Roosevelt, predsednik Zdr. drž., prišel kapitalistom na pomoč s tem, da je v nekem listu izjavil, da so Moyer, Haywood in Pettibone državljani, kakeršnih se ne želi. Predsednik, kot najvišji uradnik velike ameriške republike, bi moral držati jezik za zobmi, dokler ni dokazano, da so obtoženci res zločinci, če bi vedel, kaj sta dostojnost in nepristranost. Ali ti dve človeški čednosti homo zamaškal pri našem predsedniku, dokler bo posnema Viljema št. 2, občeznega nemškega norca.

Mi ne zahtevamo drugega kot nepristransko obravnavo in sodbo za naše sodruge v Boise, Idaho. Če se to zvrši, bodo kmašu svobodni, ako pa ne, bomo pa z vsemi zakonitimimi sredstvi poskrbeli, da se to zvrši.

* * *

Dne 19. maja se je vršil v Chicagu velik pohod organiziranih delavcev in svobodomiselnih društev v prid Moyerju, Haywoodu in Pettibonu. Pohoda so vse vdeležili. Strokovna društva, socialistični klubi vseh narodov, svobodomiselnih podpora in pevska društva in telovadci. Tudi slovenski trpini so bili na mestu. Pohoda so se udeležili: Jugoslovanski socialistični klub "Slavija", "Narodni Vitezi" in "Slovenija". Zadnja dva društva sta se udeležila pohoda s svojima zastavama. Slovenski delavci v Chicagu so pokazali s tem nastopom, da se zavedajo svojega razreda. Živelii!

Pohoda se je vdeležilo do 120,

ooo oseb. Okoli 20 tisoč je z godbami in svojimi prapori korporativno korakalo, okoli 100 tisoč oseb je pa tvorilo špalir korakajočim demonstrantom. Rdeči prapori, znaki enakosti, bratstva in svobode so visoko plapolali v zraku; vmes je pa lahko naštel človek na stotine standart z napisi, ki so govorile odprt in jedernat jezik. Radi premajhnega prostora v našem listu omenimo le te: "Borah je ukradel stavbniški les, ker je Gooding krađel purmane."

"Moyer in Haywood sta odklonila prisostvovati banketu rudniških lastnikov."

"Vino iz vaših čas bi se na mojih ustnicah spremenilo v kri. Haywood."

"Ako bi Jefferson in Lincoln živel, bi z nami korakala."

"Jaz se bojim, ako razmišljam o bodočnosti svoje domovine. Abraham Lincoln."

"Duša John Browna koraka z nami."

"Delavci vsega sveta, združite se! Zgubiti ne morete drugoga kot svoje verige in pridobiti ves svet", itd. itd.

* * *

Tudi v Londonu se je vršil zadnjo nedeljo velik protestni shod proti nameravanemu justičnemu u. moru v Boise, Idaho. Želeti je le, da bi delavci tudi v drugih evropejskih državah dvignili svoj glas proti kapitalističnim zarotnikom v Colorado in Idaho. Ako smo mednarodno organizirani, potem je treba tudi mednarodno nastopati proti kapitalističnim lopovom. Povedati je treba tudi v Evropi, da se je država Idaho ponižala na njovo turške satrapije, če se justični umor završi.

— Že večkrat smo čitali, da bo policija temeljito pometla v Chicagu z roparji, vagabundi in postopači, posebno z zadnjimi, ki tavajo po chikaških ulicah in nevedo, kam bi zvečer položili svojo trudno glavo.

Vagabundi kapitalističnih časnikov splezajo včasih po družabni lestvici tako navzgor, da si nataknejo na svojo prazno glavo cilindar, roke pa pokrivajo z glacerokavicami, isto tako, kakor gizdalin, ki šetajo po osredju chikaškega mesta, ki so pa vobče bolj nevarni pridaniči za človeško družbo, kakor siromaki, ki lačni in napol zmrzne- ni tavajo po chikaških ulicah.